

La tesi doctoral d'Eduardo Pascual, defensada a la UIB, analitza la influència política i econòmica dels Truyols al regne de Mallorca durant la guerra de Successió

Durant la guerra de Successió (1701-1715) els clans familiars es convertiren en vertaders controladors del poder local al Regne de Mallorca, i els Truyols varen ser uns dels principals llinatges entre l'oligarquia local. Aquesta és una de les conclusions a què arriba Eduard Pascual en el treball *Poder y familia durante la guerra de Sucesión en el Reino de Mallorca. El marqués de la Torre*. Aquesta tesi analitza des del punt de vista social, polític i econòmic com va transcórrer aquest conflicte bèl·lic a l'illa a partir de l'estudi de la carrera política de D. Nicolau Truyols i Dameto, primer marquès de la Torre

Palma. Juny de 2011

La perspectiva històrica clàssica de la guerra de Successió (1701-1715) ha mostrat el succés de diferents vessants, cosa que ha permès extreure una visió general del conflicte. La tesi doctoral d'Eduardo Pascual Ramos, defensada a la Universitat de les Illes Balears, aprofundeix en l'anàlisi de l'esdeveniment centrant-lo en l'estudi dels clans familiars nobiliaris de l'illa de Mallorca, els quals controlaren el poder local al regne durant els anys en què va transcórrer la guerra. La tesi l'ha dirigida el doctor Josep Juan Vidal, catedràtic d'Història Moderna de la UIB. El

L'investigador Eduardo Pascual Ramos, autor de la tesi. Foto: UIB

treball *Poder y familia durante la guerra de Sucesión en el Reino de Mallorca. El marqués de la Torre* posa al centre de l'estudi la figura del primer marquès de la Torre, Nicolau Truyols i Dameto (1667-1729), i repassa la trajectòria política (*cursus honorum*) d'aquest noble partidari dels Àustria. L'estudi també servirà per comprendre els manejos de l'oligarquia local en el Regne de Mallorca.

L'anàlisi es fa des de quatre òptiques transversals: el llinatge, el patrimoni, l'exercici de poder i la Reial Procuració, institució en què el primer marquès de la Torre va desenvolupar les seves funcions. Aquestes perspectives són necessàries per comprendre els grups de poder establerts a l'illa, els quals foren els vertaders gestors de la política local. La guerra va suposar un període clau

La tesi doctoral d'Eduardo Pascual, defensada a la UIB, analitza la influència política i econòmica dels Truyols al regne de Mallorca durant la guerra de Successió

per a les famílies nobles mallorquines, que es varen veure immerses en un procés de recerca de la identitat pròpia com a elit de poder hegemònica, enfront d'uns fets que es produïen en una complexa guerra de marcat caire civil. Amb aquesta tesi, el doctor Eduard Pascual també analitza les relacions entre la cort i la perifèria de l'austriacisme mallorquí i la contribució econòmica i logística del Regne de Mallorca en la guerra de Successió.

Els dos bàndols: la divisió entre austriacistes i filipistes

En començar la guerra de Successió, el 1701, la noblesa espanyola queda dividida entre els partidaris de l'arxiduc Carles d'Àustria, els austriacistes, i els partidaris de Felip de Borbó, els filipistes. Aquesta divisió posa de manifest el caire civil que pren el conflicte. L'aposta per cada un dels bàndols monàrquics i l'evolució de la guerra repercutiran en el període postbèl·lic, amb recompenses i càstigs, segons el bàndol. Aquestes repercussions també es varen aplicar al territori, amb la implantació del Decret de Nova Planta (1714) i l'abolició de les antigues institucions. Nicolau Truyols i Dameto se sumà a la causa dels austriacistes, lleialtat que tindrà conseqüències un cop acabada la guerra, en coronar-se rei Felip V.

L'estudi dels llinatges nobles. L'elecció del marquès de la Torre

Al segle XVIII, al regne de Mallorca, els clans familiars nobiliaris formaven una xarxa oligàrquica local extensa que fonamentava l'hegemonia de què gaudien aquestes famílies en els aspectes econòmics i en els serveis que oferien a la monarquia. Per aquest motiu, l'individu i el llinatge s'han d'estudiar en conjunt, fet que permetrà, a més, establir la relació entre els llinatges nobles i una visió panoràmica d'aquesta xarxa oligàrquica de l'illa.

Retrat eqüestre de Nicolau Truyols i Dameto, primer marquès de la Torre. Tècnica: oli damunt tela. Autor: Jaume Domenge Vidal (c. 1723). Cessió: Pilar Ysasi i Truyols

El llinatge i la contribució de cada generació dels Truyols a la monarquia durant l'Antic Règim en propicien l'ascens social. Així, els seus membres passen de ciutadans a cavallers. El procés d'ascens social culmina quan nomenen Nicolau Truyols i Dameto marquès de la Torre, títol concedit en tres ocasions per dos monarques diferents: Felip V el 1704, Carles d'Àustria el 1707 i ratificat de nou per Felip V el 1727.

La família Truyols arriba a acumular un patrimoni que la situa entre els principals propietaris de Mallorca. Aquest patrimoni es fonamenta en propietats agràries i urbanes. Cada generació l'incrementa gràcies a l'herència dels avantpassats i a la compra i l'adquisició d'herències de familiars col·laterals, com els cunyats. A més, s'hi han de sumar els arrendaments fruit de diversos càrrecs oficials menors i el sou de lloctinent de procurador reial des de l'any 1706, i de procurador reial des de 1706. Aquest càrrec era el més ben pagat a Mallorca després del de virrei. Entre l'extens patrimoni també s'hi comptaven censos i béns mobles.

La relació amb el poder del primer marquès de la Torre

La relació de Nicolau Truyols i Dameto, primer marquès de la Torre, amb el centre del poder local la determina l'exercici que feren d'aquest poder els avantpassats, els qual ja ocupaven càrrecs de rang mitjà, com jurat i batlle. La culminació de la família Truyols arriba a final del regnat de Carles II, quan designen Francesc Truyols Font de Roqueta, germanastre del marquès de la Torre, conseller de capa i espasa al Consell d'Aragó i procurador reial al regne de Mallorca. Això va propiciar que es conferís a Nicolau el càrrec de tinent procurador. El 1701 designen un altre germà, Jordi Truyols, inquisidor fiscal del regne de Mallorca, càrrec que va exercir fins que va morir, el 1723.

D'aquesta manera, en iniciar-se la guerra de Successió, la família Truyols i Dameto ja havia consolidat gran poder sota el mateix llinatge. Però la simpatia dels Truyols per l'arxiduc Carles d'Àustria va provocar l'ostracisme quan el nou rei, Felip V, els va fer fora de la Reial Procuració. No obstant això, amb la conquesta de Mallorca per part de l'exèrcit de Carles d'Àustria, el 1706, li és retornat el càrrec, fins al 1715. Quan Felip V finalment guanya la guerra, Nicolau Truyols i Dameto és desposseït dels càrrecs i del títol de marquès. Amb la pau de Viena (1725), Felip V li retorna el títol de marquès, però no així els càrrecs. Va ser l'únic mallorquí a qui varen tornar el títol de marquès en vida. El seu fill, el segon marquès de la Torre, no va poder exercir cap càrrec a l'Ajuntament borbònic de Palma fins a meitat del segle XVIII.

Pel que fa a l'aspecte econòmic del regne de Mallorca durant la guerra de Successió, la Reial Hisenda, institució que va gestionar en bona part el marquès de la Torre, va evolucionar cap a una fallida econòmica produïda principalment per la contribució econòmica i logística del regne de Mallorca a la guerra. En finalitzar la guerra, Felip V engega una política de centralització i unificació de les institucions i substitueix la Procuració Reial pel sistema d'Intendència. El marquès de la Torre va ser l'últim procurador reial del regne de Mallorca.

Referència de la tesi

Títol: *Poder y familia durante la guerra de Sucesión en el Reino de Mallorca. El marqués de la Torre*

Autor: Eduardo Pascual Ramos

Àrea de coneixement: Història Moderna

Departament: Ciències Històriques i Teoria de les Arts

Director: Josep Juan Vidal

Qualificació: Excel·lent cum laude

Membres del tribunal

President

Dr. Joaquim Albareda i Salvadó
Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives
Universitat Pompeu Fabra

Secretari

Dr. Miquel Josep Deyà
Departament de Ciències Històriques i Teoria de
les Arts
Universitat de les Illes Balears

Vocals

Dr. Josep M. Torras i Ribé
Departament d'Història Moderna
Universitat de Barcelona

Dra. Carmen Pérez Aparicio
Departament d'Història Moderna
Universitat de València

Dra. Virginia León Sanz
Departament d'Història Moderna
Universitat Complutense de Madrid

Publicacions derivades

Pascual, E. (2008). *Francesc Truyols Font de Roqueta. Política i llinatge a la Mallorca del segle XVII*, Lleonard Muntaner Editor, Palma. I Premi d'Investigació Estanislau de K. Aguiló (2007) de la Societat Arqueològica Lul·liana

Pascual, E. (2008). «Ostracismo político en la procuración real de Mallorca durante la guerra de Sucesión», *Memòries de la Reial Acadèmia Mallorquina d'Estudis Genealògics, Heràldics i Històrics*, 18, pàg. 37-68

Pascual, E. (2009). «Adjudicación de bienes confiscados a xuetes por concesión de Carlos II en pago de sueldo», *Cuadernos de Investigación Histórica*, Madrid, 26, pàg. 501-517

Pascual, E. (2009). «Reconocimientos de los títulos del Reino en Mallorca tras la Paz de Viena (1725)», *Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, 65 pàg. 155-176

Pascual, E. (2010). «Deportaciones y condenas a galeras en el reino de Mallorca durante la guerra de Sucesión». *Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, 66, pàg. 139-156

Pascual, E. (2011). «Patrimoni i poder: les propietats dels Truyols a Manacor al segle XVIII». VI Jornades d'Estudis Locals de Manacor, volum VI, pàg. 127-142